

**LIETUVOS BANKO
TEISĖS IR LICENCIJAVIMO DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

**SPRENDIMAS
DĖL X. X. IR REVOLUT BANK UAB GINČO NAGRINĖJIMO**

2023-01-12 Nr. 429-26
Vilnius

Lietuvos bankas gavo X. X. (toliau – pareiškėjas) kreipimąsi, kuriuo prašoma išnagrinėti tarp pareiškėjo ir *Revolut Bank UAB* (buvusi *Revolut Payments UAB*)¹ (toliau – bankas) kilusį ginčą.

N u s t a t y t a:

2022 m. rugsėjo 11 d. pareiškėjas kreipėsi į banką ir pasiteiravo, kodėl į jo sąskaitą atliktos mokėjimo operacijos buvo atšauktos. Tą pačią dieną bankas pareiškėjui pateikė paaiškinimus, kad tuo metu jo banko sąskaita buvo tikrinama ir su pareiškėju bus susisiepta, kai patikrinimo veiksmai baigsis. Papildomai pareiškėjas buvo informuotas, kad dėl šių veiksmų pareiškėjo atsiskaitomajai sąskaitai buvo pritaikyti atitinkami ribojimai.

2022 m. spalio 3 d. bankas informavo pareiškėją, kad buvo priimtas sprendimas nutraukti dalykinius santykius su pareiškėju ir uždaryti pareiškėjo atsiskaitomąją sąskaitą banke. Bankas pareiškėjui pateikė duomenis, kokius veiksmus pareiškėjui reikia atlikti iki tol, kol pareiškėjo mokėjimo sąskaita banke bus uždaryta.

Pareiškėjas nesutiko su banko priimtu sprendimu, todėl 2022 m. spalio 5 d. pateikė pretenziją, kurioje prašė persvarstyti priimtą sprendimą. 2022 m. spalio 5 d. bankas pareiškėjui pateikė atsakymą, kuriame informavo, kad, vadovaudamasis šalių sudarytos sutarties nuostatomis, bankas turi teisę užblokuoti pareiškėjo atsiskaitomąją sąskaitą, kad įvykdytų bankui taikomą teisinę prievolę, kylančią iš Lietuvos Respublikos įstatymų.

Laikotarpiu nuo 2022 m. spalio 13 d. iki 2022 m. gruodžio 2 d. bankas papildomai 5 kartus informavo pareiškėją, kad jo sąskaita banke bus uždaryta, ir priminė, kad pareiškėjas turi išsiimti visas sąskaitoje esančias lėšas, parduoti bet kokias atviras akcijų pozicijas savo turimoje investavimo sąskaitoje ir atsiimti iš investavimo gautas įplaukas.

2022 m. spalio 27 d. pareiškėjas pakartotinai kreipėsi į banką ir prašė pakeisti priimtą sprendimą, tačiau 2022 m. lapkričio 3 d. bankas pateikė atsakymą, kad priimtas sprendimas keičiamas nebus.

2022 m. gruodžio 7 d. bankas el. paštu informavo pareiškėją, kad dalykiniai santykiai su pareiškėju buvo nutraukti, o pareiškėjo sąskaita uždaryta. Pareiškėjas su tokiu banko priimtu sprendimu nesutiko, todėl tarp šalių kilo ginčas.

Kreipimesi į Lietuvos banką pareiškėjas prašo rekomenduoti bankui atnaujinti nutrauktus dalykinius santykius, atidaryti pareiškėjo atsiskaitomąją sąskaitą ir atlyginti dėl banko atliktų veiksmų pareiškėjo patirtus nuostolius. Pareiškėjo teigimu, bankas be jokios priežasties laikinai apribojo, o vėliau ir uždarė pareiškėjo sąskaitą banke. Pareiškėjas nurodo, kad dėl tokių banko veiksmų patyrė nuostolių, t. y. pareiškėjas akcentuoja, kad per sąskaitą banke buvo investavęs 25 000 USD, o sąskaitos uždarymo metu pareiškėjo investuotų lėšų suma siekė tik 18 000 USD. Dėl šios priežasties pareiškėjas nurodė, kad būtent dėl banko atliktų veiksmų patyrė 7 000 USD nuostolių. Pareiškėjas nurodo, kad kelis kartus kreipėsi į banką ir reikalavo neuždaryti sąskaitos, tačiau bankas į tai neatsižvelgė.

Atsiliepime į pareiškėjo kreipimąsi bankas nurodo nesutinkąs su pareiškėjo reikalavimu ir prašo jį atmesti. Banko teigimu, jo veiksmai atlikti, remiantis ginčo šalių sutarties sąlygas

¹ *Revolut Payments UAB* buvo reorganizuota, ją prijungiant prie *Revolut Bank UAB*, todėl nuo 2022 m. liepos 1 d. *Revolut Payments UAB* teisės ir pareigos pagal jos sudarytas galiojančias finansinių paslaugų ir kitas sutartis, įskaitant iš šių sutarčių kilusius ginčus, perėjo *Revolut Bank UAB*.

apibrėžiančių Privatiems klientams taikomų sąlygų nuostatomis ir laikantis bankui keliamų teisės aktų reikalavimų, įtvirtintų Lietuvos Respublikos pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatyme (toliau – PPTFPĮ).

Bankas pažymi, kad jis, kaip finansų įstaiga, savo veiklą grindžia griežtai laikydamasis pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatymo reikalavimų, todėl yra įdiegęs kovos su finansiniais nusikaltimais sistemas ir kontrolės procedūras, kuriomis remdamasis atlieka įprastus patikrinimus ir imasi visų būtinų priemonių patikrinimų metu, pavyzdžiui, visiškai ar iš dalies gali apriboti klientų sąskaitas ar jiems teikiamas paslaugas.

Banko teigimu, lėšų šaltinio peržiūra pareiškėjo mokėjimo sąskaitoje buvo inicijuota, siekiant įvertinti bendrą lėšų bei turto šaltinio kilmę pareiškėjo mokėjimo sąskaitoje. Bankas teigia priėmęs sprendimą nebetęsti dalykinių santykių su pareiškėju ir uždaryti pareiškėjo mokėjimo sąskaitą banke, nes nustatė, kad pareiškėjas neatitinka banko nustatyto priimtino klientų rizikos lygio dėl pareiškėjo sąskaitoje esamų įtartinų mokėjimo operacijų. Atsižvelgdamas į vidines banko rizikos vertinimo nuostatas, bankas nustatė, kad leidimas pareiškėjui naudotis banko mokėjimo sąskaita kelia bankui taikomų teisės aktų reikalavimų pažeidimo riziką. Bankas prašo atmesti pareiškėjo kreipimesi keliamus reikalavimus kaip nepagrįstus.

K o n s t a t u o j a m a :

Vadovaujantis Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23 patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 45 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas atlieka pateiktų įrodymų vertinimą, kurio pagrindu priimamas sprendimas.

Remiantis kreipimesi ir kartu su juo pateiktuose dokumentuose dėstomomis aplinkybėmis, darytina išvada, kad ginčas tarp šalių kilo dėl banko sprendimo nutraukti dalykinius santykius su pareiškėju ir uždaryti banke esančią pareiškėjo sąskaitą. Pareiškėjas nesutinka su šiuo banko sprendimu, kurį bankas grindžia reikalavimų, nustatytų PPTFPĮ, vykdymu, taip pat šalių sudarytos mokėjimo sąskaitos sutarties (ją sudarančių dokumentų) nuostatomis. Pareiškėjas mano, kad toks banko sprendimas yra nepagrįstas ir lėmė atsiradusius nuostolius.

Siekiant išspręsti tarp pareiškėjo ir banko kilusį ginčą bei pasisakyti dėl pareiškėjo keliamų reikalavimų pagrįstumo, Lietuvos banko vertinimu, būtina nustatyti, ar bankas: 1) teisėtai ir pagrįstai priėmė sprendimą apriboti, o vėliau ir nutraukti dalykinius santykius su pareiškėju; 2) teisėtai nutraukė mokėjimo sąskaitos sutartį; 3) privalo atlyginti pareiškėjo nurodytas teisinio atstovavimo išlaidas.

1) Dėl banko veiksmų, priimant sprendimą apriboti, o vėliau ir nutraukti dalykinius santykius su pareiškėju ir uždaryti jos sąskaitą banke, teisėtumo ir pagrįstumo

PPTFPĮ 9 straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad finansų įstaigos ir kiti įpareigotieji subjektai privalo imtis priemonių ir nustatyti bei patikrinti kliento ir naudos gavėjo tapatybę minėtoje nuostatoje nurodytais atvejais, tarp jų ir prieš pradėdami dalykinius santykius (1 punktą), kai kyla abejonių dėl anksčiau gautų kliento ir naudos gavėjo tapatybės duomenų teisingumo ar autentiškumo (6 punktą) ir bet kuriuo kitu atveju, kai kyla įtarimų, kad yra, buvo ar bus vykdoma pinigų plovimo ir (ar) teroristų finansavimo veika (7 punktą).

PPTFPĮ 9 straipsnio 16 dalyje nustatyta, kad finansų įstaigos ir kiti įpareigotieji subjektai visais atvejais privalo vykdyti nuolatinę kliento dalykinių santykių stebėseną, įskaitant sandorių, kurie buvo sudaryti tokių santykių metu, tyrimą, siekiant užtikrinti, kad vykdomi sandoriai atitiktų finansų įstaigų ar kitų įpareigotųjų subjektų turimą informaciją apie klientą, jo verslą, rizikos pobūdį ir lėšų šaltinį.

Remiantis PPTFPĮ 9 straipsnio 18 dalimi, finansų įstaigoms ir kitiems įpareigotiesiems subjektams draudžiama vykdyti sandorius per banko sąskaitas, užmegzti ar tęsti dalykinius santykius, vykdyti sandorius, kai jie neturi galimybių įvykdyti šiame straipsnyje nustatytų reikalavimų: jeigu klientas šio įstatymo nustatytais atvejais nepateikia duomenų, patvirtinančių jo tapatybę, jeigu pateikia ne visus duomenis arba jie yra neteisingi, jeigu klientas ar jo atstovas vengia pateikti informaciją, reikalingą jo tapatybei nustatyti, slepia naudos gavėjo tapatybę ar vengia pateikti informaciją, reikalingą naudos gavėjo tapatybei nustatyti, arba pateiktų duomenų tam neužtenka; taip pat jeigu finansų įstaiga ar kitas įpareigotasis subjektas negali užtikrinti šio

straipsnio 12–16 dalyse nurodytų reikalavimų vykdymo. Be to, finansų įstaigos ir kiti įpareigotieji subjektai kliento ir naudos gavėjo tapatybės nustatymo priemonės privalo taikyti ne tik naujiems, bet ir esamiems klientams, atsižvelgdami į rizikos lygį, iškilus naujoms aplinkybėms ar atsiradus naujai informacijai, susijusiai su kliento, naudos gavėjo rizikos lygio nustatymu, jų tapatybės informacija, jų veikla ir kitomis reikšmingomis aplinkybėmis (23 dalis).

PPTFPĮ 29 straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad finansų įstaigos ir kiti įpareigotieji subjektai privalo nustatyti atitinkamą vidaus politiką ir vidaus kontrolės procedūras, be kitų nurodytų, susijusias su klientų ir naudos gavėjų tapatybės nustatymu ir tikrinimu, rizikos vertinimu, rizikos valdymu, atsižvelgiant į šio straipsnio 2 dalyje nustatytas rizikos rūšis, dalykinių santykių ir (arba) operacijų stebėsenos organizavimu.

Taigi, pirmiau nurodytos PPTFPĮ nuostatos įtvirtina finansų įstaigų pareigą vykdyti nuolatinę savo klientų dalykinių santykių stebėseną, siekiant užtikrinti, kad vykdomi sandoriai atitiktų finansų įstaigų ar kitų įpareigotųjų subjektų turimą informaciją apie klientą, jo verslą, rizikos pobūdį ir lėšų šaltinį, finansų įstaigoms taip pat draudžiama užmegzti ar tęsti dalykinius santykius, vykdyti sandorius, kai jos neturi galimybių įvykdyti minėtame įstatyme nustatytų reikalavimų.

Atkreiptinas dėmesys, kad PPTFPĮ nuostatos nedetalizuoja būdų, kuriais turėtų būti užtikrinamas pirmiau minėto įstatymo keliamų reikalavimų vykdymas, tačiau finansų įstaigos ir kiti PPTFPĮ nurodyti subjektai įpareigojami imtis visų kryptingų ir proporcingų priemonių patiriamai rizikai, kaip ji apibrėžta PPTFPĮ, mažinti ir valdyti: tokios priemonės gali apimti ribojimų naudotis finansinėmis paslaugomis taikymą, papildomos informacijos ir (arba) dokumentų iš klientų reikalavimą, kliento ir (arba) kliento naudai inicijuojamų mokėjimo operacijų stabdymą ir pan., o kraštutiniu atveju, jeigu kitomis priemonėmis nėra galimybės suvaldyti keliamos rizikos, – dalykinių santykių su klientu nutraukimą.

Privatiems klientams taikomų sąlygų 23 punkte nurodyta, kad „Mums taip pat gali tekti užblokuoti jūsų sąskaitą arba „Revolut“ kortelę, kad įvykdytume mums taikomą teisinę prievolę, kylantią iš Lietuvos Respublikos įstatymų. Per „Revolut“ programėlę jums apie tai pranešime iš anksto arba kiek įmanoma greičiau po to, kai užblokuosime jūsų „Revolut“ programėlę ar kortelę. Taip pat informuosime, kodėl tai padarėme (nebent tai pakenktų jūsų ar mūsų saugumui arba būtų neteisėta). Jūsų sąskaitą atblokuosime, kai tik nebeliks jūsų sąskaitos blokavimo priežasčių.“

Iš Lietuvos bankui pateiktų duomenų matyti, kad bankas, nustatęs pareiškėjo sąskaitoje atliekamus įtartinus veiksmus ir vadovaudamasis pirmiau paminėtu Privačių klientams taikomų sąlygų 23 punktu, priėmė sprendimą laikinai apriboti pareiškėjo atsiskaitomąją sąskaitą, t. y. apribojo galimybę laisvai disponuoti sąskaitoje esančiomis lėšomis, iki kol bus įvertinti visi banko turimi duomenys. Svarbu pažymėti, kad pareiškėjas apie laikiną sąskaitos apribojimą buvo informuotas 2022 m. rugsėjo 11 d. el. paštu.

2022 m. spalio 3 d. bankas pranešime pareiškėjui nurodė, kad, atlikęs tyrimą ir nustatęs, kad yra išskirtinių aplinkybių, priėmė sprendimą nutraukti dalykinius santykius su pareiškėju ir uždaryti jo sąskaitą banke. Pranešimu pareiškėjas taip pat buvo informuotas, kad jo sąskaita banke bus uždaryta (taigi, atitinkamai ir sutartis dėl šios mokėjimo sąskaitos bus nutraukta) po 60 kalendorinių dienų nuo pranešimo apie sutarties dėl mokėjimo sąskaitos nutraukimą gavimo dienos, t. y. 2022 m. gruodžio 3 d.

Pareiškėjas, pagrįsdamas nurodytą aplinkybę, kad bankas, atlikdamas pareiškėjo lėšų patikrą, veikė neprofesionaliai ir netinkamai, teigia, kad bankas nepagrįstai nutraukė dalykinius santykius ir uždarė sąskaitą, nors pareiškėjas neatliko nieko nelegalaus.

Vis dėlto, ginčo byloje esančiais duomenimis, bankas, prieš priimdamas sprendimą apriboti disponavimą pareiškėjo mokėjimo sąskaitoje esančiomis lėšomis, gavo net kelis atitinkamų institucijų pranešimus, kad pareiškėjo sąskaitoje vykdoma rizikinga veikla. Pateiktuose papildomuose paaiškinimuose bankas atkreipė dėmesį, kad atliekant pareiškėjo lėšų kilmės patikrą buvo atliktas išsamus vidinis tyrimas, jo metu buvo nustatyta, kad pareiškėjas neatitinka banko nustatyto priimtino klientų rizikos lygio dėl jo sąskaitoje esamų įtartinų mokėjimo operacijų.

Bankas atsiliepime ir papildomuose paaiškinimuose Lietuvos bankui nurodė konkrečias priežastis ir išsamiai aprašė aplinkybes, pagrindžiančius priimto sprendimo pagrįstumą, tačiau prašė šią informaciją laikyti konfidencialia. Atsižvelgiant į tai, kad iš banko gautuose paaiškinimuose pateikta informacija pagal savo prigimtį yra laikytina konfidencialia, ir vadovaujantis Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 40 punktu, kuriame nustatyta, kad ginčo šalys, pateikdamos

dokumentus Lietuvos bankui, nurodo, kurie duomenys sudaro valstybės, tarnybos, komercinę, banko, profesinę arba kitą įstatymų saugomą paslaptį ir kurių duomenų konfidencialumas turi būti užtikrintas, detalesnis banko Lietuvos bankui pateiktos informacijos turinys negali būti atskleistas. Vertinant banko Lietuvos bankui pateiktus paaiškinimus, darytina išvada, kad bankas sprendimą laikinai apriboti, o vėliau ir nutraukti dalykinius santykius su pareiškėju ir uždaryti jos sąskaitą banke priėmė, siekdamas užtikrinti tinkamą PPTFPĮ nustatytų prievolių vykdymą.

Bankui atlikus detalų tyrimą ir nustatęs, kad pareiškėjo sąskaitoje esančių lėšų šaltinis nėra aiškus, buvo priimtas sprendimas nebetęsti dalykinių santykių su pareiškėju, nes pareiškėjas neatitinka banko nustatyto priimtino klientų rizikos lygio dėl nepakankamos informacijos, susijusios su pareiškėjo lėšų kilmės šaltiniu, ir kelia pinigų plovimo ir teroristų finansavimo grėsmę. Banko paaiškinimais, atsižvelgdamas į vidines banko rizikos vertinimo nuostatas, bankas nustatė, kad leidimas pareiškėjui naudotis banke atidaryta mokėjimo sąskaita kelia bankui taikomų teisės aktų reikalavimų pažeidimo riziką.

Kaip minėta pirmiau, PPTFPĮ neįtvirtina konkrečių būdų ir priemonių, kuriomis turėtų būti užtikrinamas pirmiau minėto įstatymo keliamų reikalavimų vykdymas. Kadangi PPTFPĮ nustatyti reikalavimai yra taikomi finansų įstaigoms ir kitiems PPTFPĮ nurodytiems subjektams, būtent jiems tenka pareiga ir atsakomybė pasirinkti ir įgyvendinti visas tinkamas ir proporcingas priemones patiriamai rizikai, kaip ji apibrėžta PPTFPĮ, mažinti ir valdyti. Taigi, atitinkamai ir bankui nagrinėjamu atveju teko atsakomybė ir pareiga dalykiniuose santykiuose su pareiškėju, laikantis PPTFPĮ nustatytų reikalavimų, tinkamai įvertinti ir valdyti susijusias rizikas, vėliau parenkant ir pritaikant tam tinkamas bei proporcingas priemones.

Svarbu pažymėti, kad nagrinėjant ginčą nenustatyta duomenų, kurie leistų teigti, kad bankas, atlikdamas pareiškėjo lėšų šaltinio patikrą – tiek inicijuodamas tokią procedūrą, tiek rinkdamas ir vertindamas, banko manymu, reikalingus duomenis, tiek pareiškėjo atžvilgiu pritaikydamas tam tikras rizikos valdymo priemones, būtų veikęs netinkamai, nepagrįstai (neturėdamas tam teisėto pagrindo) ar pažeisdamas PPTFPĮ nuostatas. Priešingai, nustatyti duomenys patvirtina aplinkybę, kad banko veiksmai pareiškėjo atžvilgiu buvo teisėti – taigi, atitiko teisės aktų ir šalių susitarimą sudarančių Privatiems klientams taikomų sąlygų nuostatas, ir pagrįsti – bankas įvertino su pareiškėju susijusias rizikas ir, remdamasis turimais duomenimis, šiuo konkrečiu atveju parinko tinkamiausias priemones kilusioms rizikoms suvaldyti.

2) Dėl mokėjimo sąskaitos sutarties nutraukimo teisėtumo

Vertinant, ar pareiškėjo ir banko sudaryta mokėjimo sąskaitos sutartis buvo nutraukta ir pareiškėjo sąskaita banke uždaryta teisėtai, pažymėtina, kad Lietuvos Respublikos mokėjimų įstatymas, reglamentuojantis mokėjimo paslaugų teikėjų veiklą ir mokėjimo paslaugų teikimą, neįtvirtina konkrečių bendrosios sutarties nutraukimo pagrindų (priežasčių), kuriais remdamiesi mokėjimo paslaugų teikėjai, tarp jų ir bankas, savo iniciatyva galėtų nutraukti su klientais sudarytas bendrąsias sutartis (išskyrus atvejus, kai mokėjimo paslaugų teikėjas ir vartotojas (fizinis asmuo) sudaro sutartis dėl pagrindinės mokėjimo sąskaitos paslaugos, kaip ji apibrėžta Mokėjimų įstatyme), taip pat nenustato mokėjimo paslaugų teikėjams imperatyvios pareigos nurodyti klientams, su kuriais mokėjimo paslaugų teikėjas nusprendžia nutraukti bendrąją sutartį, tokių savo sprendimų priežastis ir (arba) motyvus.

Remiantis Mokėjimų įstatymo 15 straipsnio 7 dalimi, jeigu bendrojoje sutartyje yra numatyta, mokėjimo paslaugų teikėjas gali nutraukti neapibrėžtam terminui sudarytą bendrąją sutartį, pateikdamas mokėjimo paslaugų vartotojui pranešimą apie nutraukimą raštu popieriuje arba naudodamas kitą patvariąją laikmeną ne vėliau kaip prieš 60 dienų iki bendrosios sutarties nutraukimo dienos.

Aiškindamas pirmiau minėtą Mokėjimų įstatymo 15 straipsnio 7 dalies nuostatą, Lietuvos Aukščiausiasis Teismas 2021 m. gruodžio 13 d. nutartyje, priimtoje civilinėje byloje Nr. e3K-3-303-823/2021, taip pat yra konstatavęs, kad Mokėjimų įstatymo 15 straipsnio 7 dalis, įtvirtindama galimybę mokėjimo paslaugų teikėjui ir mokėjimo paslaugų vartotojui susitarti dėl mokėjimo paslaugų teikėjo teisės vienašališkai nutraukti neterminuotą bendrąją sutartį, neriboja šios bendrosios sutarties šalių teisės konkrečiomis sąlygomis, išskyrus terminą, per kurį turi būti pateikiamas pranešimas apie sutarties nutraukimą, ir formą, kuria toks pranešimas turi būti pateikiamas.

Kasacinis teismas pirmiau minėtoje nutartyje, be kita ko, nurodė, kad toks teisinis reglamentavimas, viena vertus, reiškia, kad mokėjimo paslaugų teikėjas, esant dėl to šalių susitarimui, gali vienašališkai nutraukti bendrąją sutartį ir nesant mokėjimo paslaugų vartotojo

kaltės, taip pat kitais, nei Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.927 straipsnio 2 dalyje įtvirtinti, pagrindais.

Kita vertus, kasacinis teismas kartu pažymėjo, kad Mokėjimų įstatymo 15 straipsnio 7 dalyje įtvirtintas teisinis reglamentavimas nesudaro pagrindo teigti, kad mokėjimo paslaugų teikėjo teisė vienašališkai nutraukti bendrąją sutartį, sutartyje neaptarus konkrečių vienašalio jos nutraukimo mokėjimo paslaugų teikėjo iniciatyva atvejų, turėtų būti laikoma absoliučia. Tokia mokėjimo paslaugų teikėjo teisė visų pirma yra ribojama Civilinio kodekso 6.721 straipsnio 2 dalyje įtvirtintos taisyklės, pagal kurią paslaugų teikėjas turi teisę vienašališkai nutraukti atlygintinų paslaugų teikimo sutartį tik dėl svarbių priežasčių.

Vadinasi, teisė vienašališkai nutraukti neapibrėžtam terminui sudarytą bendrąją sutartį, kaip viena iš mokėjimo paslaugų teikėjo ir mokėjimo paslaugų vartotojo teisių, laikoma tinkamai įgyvendinta, jei tinkamai laikomasi išankstinio informavimo apie ketinimą nutraukti sutartį reikalavimo terminų ir formos, taip pat, vadovaujantis kasacinio teismo praktika, nustačius, kad vienašališko sutarties nutraukimo sąlygos yra šalių iš anksto aptartos sutartyje ir faktinė padėtis, aplinkybės atitinka tokias sutartyje įvardytas sąlygas, o nesant konkrečių sutartyje šalių aptartų vienašališko sutarties nutraukimo pagrindų – įvertinus, kad priežastys, dėl kurių mokėjimo paslaugų teikėjas nutraukia bendrąją sutartį, yra svarbios, pagrįstos teisėtais mokėjimo paslaugų teikėjo interesais.

Bankas atsiliepime nurodo, kad banko sąskaitos sutartis ir dalykiniai santykiai su pareiškėju nutraukti remiantis Privatiems klientams taikomomis sąlygomis ir įstatymuose numatytais pagrindais (t. y. vadovaujantis Mokėjimų įstatymo ir PPTFPĮ nuostatomis).

Civilinio kodekso 6.199 straipsnyje nustatyta, kad neapibrėžtam terminui sudarytą sutartį bet kuri šalis gali nutraukti apie tai per protingą terminą iš anksto įspėjusi kitą šalį, jeigu įstatymai ar sutartis nenumato ko kita. Vadovaujantis Civilinio kodekso 6.217 straipsnio 5 dalimi, vienašališkai sutartis gali būti nutraukta joje nurodytais atvejais.

Atsižvelgus ir į pirmiau aptartus kasacinio teismo išaiškinimus, kad pirmiau minėtos Civilinio kodekso 6.199 straipsnio ir 6.217 straipsnio 5 dalies nuostatos suteikia galimybę sutarties šaliai naudoti vienašalį sutarties nutraukimą ne tik kaip kraštutinę savignyos priemonę: Civilinio kodekso 6.217 straipsnio 5 dalis įtvirtina savarankišką vienašališko sutarties nutraukimo pagrindą – sutartyje nustatytus atvejus, kurie nebūtinai siejami su vienos iš sutarties šalių kalte ar sutarties neįvykdymu (netinkamu vykdymu)². Savo praktikoje kasacinis teismas taip pat yra pasisakęs, kad sutartis aptariamam teisiniu pagrindu gali būti vienašališkai nutraukta, kai tokios vienašališko sutarties nutraukimo sąlygos yra šalių iš anksto aptartos sutartyje ir faktinė padėtis, aplinkybės atitinka tokias sutartyje įvardytas sąlygas³.

Be jau minėtų Mokėjimų įstatyme ir Civiliniame kodekse nurodytų sutarties (dalykinių santykių) nutraukimo priežasčių, Fizinio asmens banko sąskaitos sutartis su pareiškėju, remiantis banko pateiktais paaiškinimais ir ginčo nagrinėjimo metu nustatytomis aplinkybėmis, buvo nutraukta, remiantis Privatiems klientams taikomų sąlygų 23 punktu, kuriame numatyta, kad „mums taip pat gali tekti užblokuoti jūsų sąskaitą arba „Revolut“ kortelę, kad įvykdytume mums taikomą teisinę prievolę, kylančią iš Lietuvos Respublikos įstatymų. Per „Revolut“ programėlę jums apie tai pranešime iš anksto arba kiek įmanoma greičiau po to, kai užblokuosime jūsų „Revolut“ programėlę ar kortelę. Taip pat informuosime, kodėl tai padarėme (nebent tai pakenktų jūsų ar mūsų saugumui arba būtų neteisėta). Jūsų sąskaitą atblokuosime, kai tik nebeliks jūsų sąskaitos blokavimo priežasčių.“

Tų pačių sąlygų 24 punkte įtvirtinta, jog „išimtiniais atvejais galime tuojau pat sustabdyti jūsų sąskaitos veikimą (įskaitant ir panaikinti prieigą prie kitų „Revolut“ įmonių grupės teikiamų paslaugų) arba ją uždaryti ir nebeleisti jums pasiekti mūsų svetainės. Galim išimtiniai atvejai: jei turime rimtą pagrindą įtarti, kad elgiatės nesąžiningai ar kitaip neteisėtai; jei turime rimtą priežastį manyti, kad jūsų tolesnis sąskaitos naudojimas gali pakenkti mūsų reputacijai arba geram vardui; jei taip turime pasielgti laikydamiesi bet kokio įstatymo, teisės akto, teismo sprendimo arba ombudsmeno nurodymų.“ Pažymėtina, kad šie teisiniai pagrindai nutraukti dalykinius santykius su pareiškėju ir su juo sudarytą banko sąskaitos sutartį ir uždaryti pareiškėjo sąskaitą banke buvo nurodyti ir pareiškėjui skirtame banko 2022 m. spalio 3 d. pranešime.

Vadinasi, remdamasis Privatiems klientams taikomų sąlygų nuostatomis, bankas turėjo teisę vienašališkai nutraukti šią su pareiškėju sudarytą sutartį pirmiau minėtuose papunkčiuose nurodytais pagrindais, pareiškėją apie tai įspėjęs raštu ar kitoje patvariojoje laikmenoje ne

² Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. birželio 20 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-348/2014.

³ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. birželio 11 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-146-687/2020.

vėliau kaip prieš 60 dienų iki šios sutarties nutraukimo dienos. Pirmiau minėtos banko teisės vienašališkai nutraukti banko sąskaitos sutartį (kaip ir analogiškos pareiškėjo teisės) įgyvendinimo nei Mokėjimų įstatymas, nei Fizinio asmens banko sąskaitos sutarties sąlygos nesieja išimtinai tik su teisės aktų reikalavimų ar iš sutarties kylančių įsipareigojimų neįvykdymu (netinkamu įvykdymu).

Dėl šios priežasties nagrinėjamu atveju svarbu įvertinti, ar faktinės banko sąskaitos sutarties nutraukimo aplinkybės atitinka šioje sutartyje šalių iš anksto aptartas vienašališko sutarties nutraukimo sąlygas, taigi, ar banko sprendimą nutraukti banko sąskaitos sutartį pagrindžiantys teisiniai motyvai atitinka šios sutarties nutraukimo metu egzistavusias aplinkybes ir faktinę padėtį.

Lietuvos banko vertinimu, nustatytos aplinkybės leidžia pagrįstai teigti, kad priežastys, dėl kurių bankas priėmė pareiškėjo ginčijamą sprendimą, atitinka pirmiau aptartose šalių susitarimo sąlygose nurodytus Privatiems klientams taikomų sąlygų vienašališko nutraukimo pagrindus, be to, vertintinos ir kaip svarbios, pagrįstos banko teisėtais interesais ir yra susijusios su teisės aktuose bankui nustatytų pareigų, susijusių su pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencija, vykdymu. Kaip konstatuota pirmiau, bankas sprendimą laikinai apriboti, o vėliau ir nutraukti dalykinius santykius su pareiškėju ir uždaryti jo sąskaitą banke priėmė, siekdamas užtikrinti tinkamą PPTFPĮ nustatytų prievolių vykdymą.

Nustatytais duomenimis, 2022 m. spalio 3 d. (t. y. prieš 60 kalendorinių dienų iki faktinio sutarties dėl mokėjimo sąskaitos nutraukimo ir šios sąskaitos banke uždarymo dienos) bankas pranešimu, išsiųstu pareiškėjo el. pašto adresu, informavo pareiškėją, kad uždarys pareiškėjo sąskaitą banke ir kad per 60 dienų nuo pranešimo gavimo dienos pareiškėjas privalo išimti visas sąskaitoje esančias pinigines lėšas, parduoti vertybinius popierius ir gautas lėšas pervesti iš sąskaitos banke. Bankas taip pat pažymėjo, kad jeigu pareiškėjas neatliks visų šių veiksmų, bankas automatiškai pareiškėjo vardu parduos vertybinius popierius tam, kad uždarytų pareiškėjo sąskaitą. Bankas taip pat atkreipė pareiškėjo dėmesį į tai, kad per šį laikotarpį pareiškėjo investicijų vertė gali kristi ir kilti, todėl pareiškėjas turi atkreipti į tai dėmesį, nes dėl to gali atgauti mažiau, nei buvo pradinė investicija.

Ginčo byloje esančiais duomenimis, papildomi informaciniai laišakai, primenantys pareiškėjui išsiimti lėšas iš mokėjimo sąskaitos prieš ją uždarant, pareiškėjui taip pat buvo išsiųsti 2022 m. spalio 13 d., 2022 m. spalio 23 d., 2022 m. lapkričio 2 d., 2022 m. lapkričio 12 d. ir 2022 m. gruodžio 2 d. Papildomai apie mokėjimo sąskaitos uždarymą bei dalykinių santykių nutraukimą pareiškėjas buvo informuotas ir 2022 m. spalio 5 d. bei 2022 m. lapkričio 3 d. banko atsakymuose į pareiškėjo pretenzijas, kuriuose kartu nurodyta ir konkreti data, kurią pareiškėjo su banku sudaryta sutartis dėl mokėjimo sąskaitos bus laikoma nutraukta, o pareiškėjo sąskaita banke uždaryta. Galiausiai 2022 m. gruodžio 7 d. bankas pareiškėją informavo apie 2022 m. gruodžio 2 d. įvykusį dalykinių santykių nutraukimą ir sąskaitos uždarymą.

Įvertinus minėtas aplinkybes, darytina išvada, kad bankas tinkamai (išankstinio informavimo terminų laikymosi ir pranešimo formos prasme) informavo pareiškėją apie savo sprendimą nutraukti dalykinius santykius, taip pat nutraukti su juo sudarytą Fizinio asmens banko sąskaitos sutartį ir uždaryti šios sutarties pagrindu banke atidarytą pareiškėjo banko sąskaitą. Kreipimesi taip pat neginčijama aplinkybė, kad pareiškėjas tinkamai, t. y. terminų ir pranešimo formos prasme, buvo įspėtas apie būsimą Fizinio asmens banko sąskaitos sutarties nutraukimą.

Taigi, įvertinus, kad pagal ginčo byloje esančius duomenis ir ginčo nagrinėjimo metu nustatytas aplinkybes banko sprendimas nutraukti dalykinius santykius su pareiškėju ir nutraukti su juo sudarytą banko sąskaitos sutartį bei uždaryti pareiškėjo sąskaitą banke yra teisėtas ir pagrįstas, pareiškėjo bankui keliamas reikalavimas pripažinti banko sprendimą nutraukti dalykinius santykius su pareiškėju neteisėtu ir nepagrįstu bei įpareigoti banką tęsti dalykinius (sutartinius) santykius su pareiškėju atmestinas kaip nepagrįstas.

3) Dėl pareiškėjo reikalavimo atlyginti nuostolius pagrįstumo

Pareiškėjas kreipimesi teigia, kad dėl banko sprendimo nutraukti dalykinius santykius su pareiškėju ir uždaryti banke esančią jo sąskaitą patyrė nuostolių – 7 000 USD dėl prekybos vertybiniais popieriais negautų pajamų, tokią sumą kreipimesi prašoma rekomenduoti bankui kompensuoti.

Pagal civilinės atsakomybės sampratą civilinė atsakomybė – tai turtinė prievolė, kurios viena šalis turi teisę reikalauti atlyginti nuostolius (žalą) ar sumokėti netesybas, o kita šalis

privalo atlyginti padarytus nuostolius (žalą) ar sumokėti netesybas (Civilinio kodekso 6.245 straipsnio 1 dalis). Civilinė atsakomybė atsiranda esant asmens, įpareigoto atlikti atitinkamus veiksmus ar nuo jų susilaikyti, neteisėtiems veiksams ar neveikimui, kaltei dėl šių neteisėtų veiksmų padarymo ar neveikimo, žalai ir priežastiniam ryšiui tarp veiksmų ar neveikimo ir atsiradusios žalos (CK 6.246–6.249 straipsniai)⁴. Kasacinis teismas savo praktikoje ne kartą yra pažymėjęs, kad sutartinei civilinei atsakomybei žalos (įskaitant negautas pajamas) atlyginimo forma (CK 6.245 straipsnio 3 dalis, 6.256 straipsnis) taikyti nepakanka sutarties neįvykdymo (pažeidimo) fakto – šio teisių gynimo būdo taikymas sietinas su dar trimis sąlygomis – žala (CK 6.249 straipsnis), priežastiniu neteisėtų veiksmų (sutarties pažeidimo) ir žalos ryšiu (CK 6.247 straipsnis) ir skolininko kalte (CK 6.248 straipsnis). Sutartinei civilinei atsakomybei taikyti yra būtinas šių sąlygų visetas – bent vienos sąlygos nebuvimas eliminuoja civilinės atsakomybės taikymo galimybę⁵.

Vertinant pareiškėjo reikalavimo atlyginti nuostolių, galėjusių atsirasti dėl jo sąskaitos banke uždarymo ir dalykinių santykių nutraukimo, pagrįstumą, visų pirma pažymėtina, kad neteisėtų banko veiksmų nagrinėjamu atveju nebuvo nustatyta: kaip buvo konstatuota pirmiau, banko sprendimas nutraukti dalykinius santykius su pareiškėju ir uždaryti jo mokėjimo sąskaitą banke, kaip ir kiti banko veiksmai, kuriuos jis atliko, siekdamas įgyvendinti PPTFPĮ nustatytus reikalavimus, laikytini teisėtais ir pagrįstais.

PPTFPĮ 9 straipsnio 24 dalyje nustatyta, kad finansų įstaigos ir kiti įpareigotieji subjektai nėra atsakingi klientui už sutartinių įsipareigojimų nevykdymą ir žalą, padarytą dėl kliento piniginių operacijų ar sandorių nevykdymo, jeigu finansų įstaigos ir kiti įpareigotieji subjektai kliento piniginių operacijų ar sandorių nevykdė dėl šio straipsnio 18 dalyje nurodytų priežasčių. Minėto straipsnio 18 dalis nustato, kad finansų įstaigoms ir kitiems įpareigotiesiems subjektams draudžiama vykdyti sandorius per banko sąskaitas, užmegzti ar tęsti dalykinius santykius, vykdyti sandorius, kai jie neturi galimybių įvykdyti šiame straipsnyje nustatytų reikalavimų: jeigu klientas šio įstatymo nustatytais atvejais nepateikia duomenų, patvirtinančių jo tapatybę, jeigu pateikia ne visus duomenis arba jie yra neteisingi, jeigu klientas ar jo atstovas vengia pateikti informaciją, reikalingą jo tapatybei nustatyti, slepia naudos gavėjo tapatybę ar vengia pateikti informaciją, reikalingą naudos gavėjo tapatybei nustatyti, arba pateiktų duomenų tam neužtenka; jeigu finansų įstaiga ar kitas įpareigotasis subjektas negali užtikrinti šio straipsnio 12–16 dalyse nurodytų reikalavimų vykdymo. Be to, vadovaujantis Privatiems klientams taikomų sąlygų 27 punkto nuostatomis, bankas gali būti laikomas atsakingu tik dėl tų nuostolių, kurie galėjo būti numatyti sudarant mokėjimo sąskaitos sutartį ir atidarant mokėjimo sąskaitą.

Vis dėlto manytina, kad pareiškėjo situacija nepatenka į Privatiems klientams taikomų sąlygų 27 punkto aptartus atvejus – banko neteisėtų veiksmų, priimant ginčijamą sprendimą nutraukti dalykinius santykius ir uždaryti pareiškėjo mokėjimo sąskaitą banke, nenustatyta, kaip ir nėra nustatyta jokių duomenų, kad pareiškėjo nurodytus nuostolius (dėl dalykinių santykių nutraukimo ir mokėjimo sąskaitos uždarymo negautas pajamas) bankas galėjo numatyti dar tik atidarydamas mokėjimo sąskaitą.

Be to, kaip buvo konstatuota pirmiau, bankas, kaip mokėjimo paslaugų teikėjas, vadovaudamasis Mokėjimų įstatymo ir Privatiems klientams taikomų sąlygų nuostatomis ir laikydamasis Mokėjimų įstatyme įtvirtintų terminų, turėjo teisę nutraukti su pareiškėju sudarytą mokėjimo sąskaitos sutartį, nenurodydamas priežasčių. Aplinkybė, kad bankas su pareiškėju sudarytą mokėjimo sąskaitos sutartį nutraukė, laikydamasis Mokėjimų įstatymo ir Privatiems klientams taikomų sąlygų nustatytų reikalavimų, taip pat buvo nustatyta nagrinėjant ginčą. Taigi, darytina išvada, kad bankas šiuo atveju negali būti laikomas atsakingu už pareiškėjo nuostolius, kuriuos galėjo lemti sąskaitos užblokavimas ir uždarymas, nes šiuos veiksmus bankas atliko laikydamasis teisės aktų reikalavimų ir šalių susitarimo sąlygų⁶.

Pažymėtina, kad neteisėti veiksmai yra būtinoji sutartinės atsakomybės sąlyga, t. y. nenustačius neteisėtų veiksmų, nėra pagrindo sutartinei civilinei atsakomybei kilti⁷. Tai reiškia,

⁴ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2002 m. balandžio 15 d. nutartis, priimta civilinėje byloje UAB „Vasario koncernas“ v. Teisingumo ministerija, bylos Nr. 3K-3-600/2002.

⁵ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2018 m. balandžio 13 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-144-915/2018, 31 punktas.

⁶ Privatiems klientams taikomų sąlygų 27 punkto sąlyga originalo kalba (anglų k.): “we will not be responsible for losses resulting from us failing to meet our obligations for payments into and out of your account because: of a legal or regulatory requirement; unforeseeable events outside our control, which were unavoidable at the time; of criminal or any other illegal actions of third parties resulting in damage to you or any other person; or of the blocking of your account when implementing legal requirements, including those in relation to anti-money laundering and counter-terrorist financing.”

⁷ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2011 m. gruodžio 7 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-478/2011; 2012 m. kovo

kad, neįrodžius bent vienos iš nurodytų atsakomybės sąlygų, žalos atlyginimas negalimas, nes žalai atlyginti nėra teisinio pagrindo⁸. Kaip buvo konstatuota pirmiau, sutartinei civilinei atsakomybei taikyti būtina nustatyti civilinės atsakomybės sąlygų visetą. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas yra nurodęs, kad jei ieškovas neįrodo sutarties neįvykdymo, jo įrodinėjami nuostoliai ir priežastinis ryšys yra tik tariami, objektyviai nesusiję su sutartimi ir teismas savo procesiniame sprendime dėl jų gali nepasisakyti⁹. Vadinasi, nagrinėjamu atveju nenustačius banko neteisėtų veiksmų, kaip būtinosios civilinės atsakomybės taikymo sąlygos, kitos civilinės atsakomybės sąlygos (žala, kaltė, priežastinis ryšys tarp žalos ir neteisėtų veiksmų) nenustatinėtinos.

Aptartos PPTFPĮ ir Privatiems klientams taikomų sąlygų nuostatos leidžia teigti, kad bankas, pagrįstai priėmęs sprendimą nutraukti dalykinius santykius su pareiškėju ir uždaryti jo mokėjimo sąskaitą, taigi, neatlikęs neteisėtų veiksmų pareiškėjo atžvilgiu, nevertinant aplinkybės, ar nuostolių atsiradimo faktą ir dydį pareiškėjas pagrindė, nėra laikytinas atsakingu už pareiškėjo nuostolius, galėjusius atsirasti dėl banko veiksmų uždarant banke esančią pareiškėjo sąskaitą, ir jų kompensavimą pareiškėjui.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.3 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

Atmesti pareiškėjo X. X. reikalavimą.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl tapataus ginčo dalyko kreiptis į teismą arba kitą ginčų nagrinėjimo instituciją įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio sprendimo apskundimu. Ginčo šalys turi pareigą pranešti Lietuvos bankui, jeigu viena iš ginčo šalių pareiškia ieškinį bendrosios kompetencijos teismui prašydama nagrinėti tapatų ginčą iš esmės.

Direktorius

Arūnas Raišutis

---

15 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-94/2012.

⁸ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2009 m. vasario 4 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-5/2009; 2010 m. gegužės 24 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-219/2010; 2013 m. gruodžio 4 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-634/2013; kt.

⁹ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2010 m. kovo 16 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-107/2010.